

15 ГОДИНИ ФАКУЛТЕТ ПО ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ ПРИ МЕДИЦИНСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „ПРОФ. Д-Р П. СТОЯНОВ” – ВАРНА

Н. Фесчиева

Големите промени в България след 1990 г. създадоха нова социално-икономическа среда, която породила потребности от нов вид обучение и изследователска работа в здравеопазването. Това напълно съответстваше на световните тенденции за по-голямо внимание към проблемите на общественото здраве и здравеопазване. В отговор на новите потребности започна разкриването на Факултети по обществен здравеопазване към Медицинските университети в страната.

Създаденият на 26.06.2001 г. Факултет по обществен здравеопазване (ФОЗ) на Медицинския университет „Проф. д-р Параскев Стоянов” – Варна през 2016 г. отбеляза своя 15 годишен юбилей.

ФОЗ обединява катедрите „Социална медицина и организация на здравеопазването“, „Икономика и управление на здравеопазването“, „Здравни грижи“, „Хигиена и епидемиология“, „Физиотерапия, рехабилитация, морелечение и професионални заболявания“.

ФОЗ при МУ – Варна има акредитация в две професионални направления, в рамките на които се провежда обучение по следните специалности:

► По професионално направление *Обществено здраве*: Обществено здравеопазване – образователно-квалификационна степен (ОКС) „Магистър”; Обществено здравеопазване и здравен мениджмънт – ОКС „Магистър” на руски език; Здравен мениджмънт – ОКС „Бакалавър” и ОКС „Магистър”; Фармацевтичен мениджмънт – ОКС „Магистър”; Управление на здравните грижи – ОКС „Бакалавър” и ОКС „Магистър”.

► По професионално направление *Здравни грижи*: Медицинска сестра; Акушерка; Рехабилитация, морелечение, уелнес и СПА – ОКС „Магистър”; Опазване и контрол на общественото здраве – ОКС „Магистър”; Оптометрист – ОКС „Магистър”.

Във факултета се провежда обучение по осем акредитирани докторски програми: Управление на здравните грижи; Управление на общественото здраве; Организация и управление извън сферата на материалното производство (в здравеопазването); Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията; Епидемиология; Хигиена; Професионални заболявания; Физиотерапия, курортология и рехабилитация.

От 2003 г. ФОЗ е член на Асоциацията на училищата по обществен здравеопазване в европейския регион (ASPHER), в рамките на която е в сътрудничество с голям брой европейски училища по обществен здраве и поддържа активен международен обмен на преподаватели и студенти. През 2004 г. ФОЗ получава положителна международна експертна оценка от ASPHER.

Във факултета се разработват множество научноизследователски и образователни проекти в партньорство с водещи международни институти, като СЗО, Генерална дирекция „Здраве и потребители“ (DG SANCO), Световна банка, Международната мрежа „Региони за здраве”, Европейската Комисия, Министерство на здравеопазването, Общинска комисия по здравеопазване – Варна и др.

Приоритетните направления в научноизследователската работа на ФОЗ са „Обществено здраве – епидемиологични, организационни, правно-етични и икономически аспекти” и „Организация и управление на здравни, лечебни заведения и грижи”. Сред тях важно място заемат:

► Здравни неравенства и неравнопоставеност в здравеопазването;

► Епидемиология на неинфекциозните, инфекциозните и професионалните заболявания;

► Анализ и оценка на здравната политика и здравни реформи;

► Превенция, рехабилитация и промоция на здравето – гаранция за повишаване на качеството на живот;

► Управление на ресурси, проекти и програми;

► Управление на качеството и осигуряване на безопасност на услугите в здравеопазването.

От създаването на ФОЗ до сега са разработени и защитени 47 дисертации за придобиване на ОНС „доктор”; висока е публикационната активност.

Да извежда важните за съвременното обществен здраве проблеми, да ги изследва и с резултатите да допринася за успешното им разрешаване, както и за адекватна подготовка на специалистите в тази област – така ФОЗ вижда своята мисия! Изследователска работа по различни аспекти на човешките ресурси (ЧР) в здравеопазването е основа на кръгли маси на тема: „Ефективни ли са научните изследвания в областта на общественото здравеопазване?”, „Емиграция на българските лекари”, „Планиране и прогнозиране на ЧР в здравеопазването” с международно участие.

Създаде се традиция резултатите от научни изследвания във ФОЗ да бъдат поставяни на вниманието на обществени форуми с цел да се повишава чувствителността на обществото към здравните проблеми, да се търсят съмишленици за осъществяване на здравни интервенции за намаляване на рисковите фактори за социално значими заболявания. Такива бяха: „Хранене и мозъчни инсулти”, „Сол и здраве”, „Здравословно стареене”. Специфичен акцент се поставя на работата в общности, високо рискови и/или обект на изследване. Успешни се оказаха интервенции и кампании: „Редукция на консумация на сол при групи градско и селско население”, „Контрол на кръвното налягане” в села от община Долни чифлик, „Превенция на рискови фактори в предучилищна възраст” с деца, родители и учители от Варна, „Разпространение на практики за кърмене”. В момента се работи със семейства с повишен риск от захарен диабет – 2 тип.

На това триединство: „Образование, наука и практическа работа в полза на общественото здраве” бе посветена юбилейната година и календара от събития, с които ФОЗ ознаменува 15-годишнината от основаването си.

С уважение към *миналото* бе подготвена поредица от изложби съвместно с библиотеката на МУ – Варна, посветени на доайените на общественото здраве във Варна: проф. Иванка Николаева дмн, доц. Владимир Василев дмн, проф. Владимир Бояджиев дмн, проф. Мирослав Попов дмн, доц. Статат Стаматов дм.

Поставен бе нов приоритет във всички аспекти на дейността на ФОЗ – „История на медицината и здравеопазването”. Организиран бе международен симпозиум за ролята на музеите по история на медицината в здравното и медицинското образование, проведеха се първите два модула от курс по История на медицината

С амбиция към *настоящето* – на здравето на варненци бе посветена поредица от мероприятия:

► Родители получиха ценни съвети от наши и чуждестранни специалисти за кърмене и за „здравословното възпитание” на децата им в организирани от ФОЗ прояви.

► С грижа за бъдещите майки бе организиран обучителен курс за физическа активност в периода на бременността.

► Организирана бе кампания за оценка на риска от най-масовите хронични заболявания – сърдечно-съдови и захарен диабет, придружена с даване на съвети към варненските граждани.

► Организиран бе Фестивал „Климат, море и здраве“ признат като събитие на ЕК по повод Европейския ден на морето.

► За децата от Карин дом бе проведен благотворителен велопоход със студенти, преподаватели, служители и

приятели на ФОЗ.

С отговорност към *бъдещето на професията* бяха проведени: научна конференция „Здравните грижи – принос за качеството на живот“, научен семинар „Добри комуникации за по-добри здравни грижи“, подредена бе постерна изложба „Моята професия“.

Академичната общност на ФОЗ е водена от максимата, че да работиш в името на каузи и да правиш нужното за другите е най-добрият начин да развиваш и да представяш себе си!

ГРИЖАТА ЗА ЗДРАВЕТО НА ДЕЦАТА – ПРИОРИТЕТ НА ФОЗ

Р. Панчева

Според проучване на УНИЦЕФ няма златна възраст, в която насочените към обществото здравни интервенции са най-трайни, но колкото по-рано са приложени те, особено, когато са преди 8-годишна възраст, толкова по-продължителен и значим е техният ефект [2]. В тази посока Факултетът по обществено здравеопазване (ФОЗ) при МУ – Варна има редица стойностни научни проучвания [1], но академичният състав е убеден, че за приложението на резултатите им в практиката е нужна широка обществена подкрепа. Затова постоянно търси възможности за повлияване на обществените нагласи, познания и информираност на родителите за значението на начина на хранене и подходите за предотвратяване на чести заболявания в детска възраст. Такива бяха целите на програмата „С грижа за детското здраве“, която бе част от събитията, посветени на 15-годишния юбилей на ФОЗ – Варна.

„Училище за родители“ на 17 юни 2016 г. беше насочено към родителите на деца до 7 години. В срещата бяха засегнати теми като храненето, играта и играчките, родителското възпитание, имунизациите. Специален гост-лектор на събитието беше специалистът по ранна интервенция и специално образование в ранното детство Кати Хислоп, ръководител на „Програма в ранното детство CARES“, Университет на Орегон. Останалите лектори бяха основно лекари от МУ – Варна. Представен беше и проект на УНИЦЕФ за детските градини и работа с деца със специални нужди „Златно зрънце“. Участваха повече от 30 майки, част от тях с децата си. Най-голям интерес родителите проявиха към темите: „Играта и играчките“, „Как да разбираме децата си“, „Хранителните алергии“, „Денталното здраве“. Демонстрацията на Клуб по айкидо бе в подкрепа на физическата активност на децата във възрастта до 7 години. Представянето на националната кампания „Да се мерим как растем“ на списание „Практическа педиатрия“ подсказа важноста на опитните лични лекари за развитието на децата. От въпросите в регистрационните форми стана ясно, че въпреки наличието на много информация по различни теми, личният контакт и обсъждане на конкретни индивидуални въпроси, изисква опита на специалистите, а не само теоретични познания.

„Конференция по кърмене с международно участие“ се организира на 04-05 август 2016 г. в община В. Търново с домакинството на Филиала на МУ – Варна във В. Търново. Мотото на конференцията „Решаващото значение на кърменето за устойчиво развитие“ се заимства от подзаглавието на Седмичната на кърменето 2016 г. организирана от Световния алианс за действие в подкрепа на кърменето (World alliance for breastfeeding action). Събитието бе подкрепено от Национална асоциация „Подкрепа за кърмене“, Българско дружество по детска гастроентерология, хепатология и хранене, УНИЦЕФ – България. Все още практиките на кърмене в страната ни изостават от световните препоръки, въпреки че подобна промяна не изисква скъпо струваща апаратура, а единствено и само промяна на нагласи и следване на принципите на „Ме-

дицина, основаваща се на доказателства“ [1]. Разчупването на остарелите нагласи налага допълнително работа и усилия. Поради тази причина целите на конференцията бяха да се споделят добри практики и новости в областта на кърменето, да се уеднакви подхода на участниците в конференцията при консултиране на кърмещи жени, да се почерпи опит от други страни и да се коментират чести проблеми при кърмене и тяхното съвременно преодоляване.

Програмата включваше лекции на международни лектори като проф. Раанан Шамир – президент на Европейското дружество по детска гастроентерология, хепатология и хранене и сестра Мете Лавлор – представител на Норвежкото дружество за подкрепа за кърмене, както и на водещи български специалисти и представители на НПО организации – проф. Ваня Недкова, проф. Стефка Петрова, доц. Миглена Георгиева, доц. Ружа Панчева, доц. Дарина Найденова, д-р Анета Попиванова, Христина Янева, Вера Рангелова, Лилка Колева, Янита Спирова, Тръстът за социална алтернатива. Тематиката на конференцията беше насочена основно към медици и консултанти по кърмене. Обсъдиха се теми като „Кърменето в българската популация“, „Хранене по време на кърмене“ и значението му за детското здраве, „Профилактика на алергии чрез кърмене“, „Микробиомът“, „Кърменето и храненето“, „Профилактика на заболявания в детска възраст чрез кърмене и хранене“, „Ранното детско развитие и мястото на кърменето в него“, показва се подкрепата за кърмене от патронажните сестри, обучени по проект на УНИЦЕФ за Центровете в Шумен и Сливен. В конференцията бяха включени и два практически модула, отнасящи се до най-честите проблеми при кърмене през първите дни след раждането на детето и начини за стимулиране на лактацията. Споделиха се успешни практики в подкрепа на кърмене в Норвегия и България от консултанти по кърмене и патронажни сестри на УНИЦЕФ.

В конференцията участваха около 100 души – лекари, студенти, акушерки, консултанти по кърмене, нутриционисти, като и неспециалисти, подбудени от личен интерес към темата. Програмата получи одобрение от участниците както в проведената анкета, така и в лични разговори.

С актуалната тематика, включването на специалисти от различни области и подходящи по съдържание организационни форми, ФОЗ при МУ – Варна показва успешен модел как академичният състав да постига повишаване на обществената подкрепа за подобряване на детското здраве.

Библиография

1. Ушева Н. Изследвателски и образователни аспекти на кърменето. Изд. Медицински университет, Варна, 2015.
2. Heckman, J. Skill formation and the economics of investing in disadvantaged children. Science 312, 2006, 5782, 1900-1902.

Автор

доц. Ружа Панчева, дм